

WIJKAANPAK DE PAS

AANLEIDING

Begin 2019 is de gemeente Winterswijk in samenwerking met de Woonplaats gestart met de wijkaanpak de Pas. Met de wijkaanpak is een omgevingsgerichte werkwijze ontwikkeld waarmee erfgoedwaarden worden geborgd. Erfgoed is binnen de wijkaanpak het fundament geweest om een transitie teweeg te brengen. De bestaande kwaliteiten van de wijk zijn versterkt, zowel in het ontwerp van de buitenruimte als in de organisatie van het proces. Bewoners konden zich door de inzet van erfgoed gemakkelijker identificeren met de beoogde plan. Een plan werd niet opgelegd. Ze konden er invloed op uitoefenen en maakten er zelfs onderdeel van uit. Daardoor zijn veel bewoners vanuit een intrinsieke motivatie actief gaan participeren. Dit maakt de wijkaanpak de Pas geen regulier plan voor de herontwikkeling van een wijk, waar een 'blauwdruk' wordt opgelegd, maar een interactief proces waar de bedoeling centraal staat. Dit maakt de wijkaanpak het perfecte voorbeeld voor omgevingsgericht werken. Wij laten u in deze flyer kennismaken met de wijk de Pas. De belangrijkste resultaten en geleerde lessen uit de pilot worden hierin samengevat. Wat u ter inspiratie kunt gebruiken voor uw eigen wijk, als gemeenteambtenaar, corporatiemedewerker of wijkbewoner. Het project Wijkaanpak de Pas is mede mogelijk gemaakt door co-financiering vanuit het Programma Erfgoed Deal: www.erfgoeddeal.nl

ACHTERGROND VAN DE WIJK

De Pas is een bloemkoolwijk uit de jaren 70 die bestaat uit vier buurten: de Pasbrink, de Pashof, de Pasbree en de Pashegge. Elke buurt heeft een eigen, brede toegangsweg (de steel van de bloemkoolstronk) en smalle straten die uitmonden in kleine hofjes (de bloemkoolroos). De wijk karakteriseert zich door de woonerven, smalle straatjes en de grondgebonden woningen met eigen tuin en berging aan de voorzijde. De speeltuintjes liggen centraal in de wijk. De openbare gebieden zijn zoveel mogelijk autoluw gemaakt. Veel kinderen spelen op straat en is er veel groen. Er zijn niet overal doorgaande verbindingen aanwezig. Dit geeft het gevoel van een dorpje in een dorp.

ONTRAFELING VAN DE WIJK

De gemeente Winterswijk en de Woonplaats hebben samen met bewoners geïnventariseerd hoe de wijk de Pas in elkaar zit. De volgende tools zijn hiervoor ingezet:

1. bureauwerk: wijkscan, cultuurhistorisch onderzoek, civiel onderzoek, bouwkundig onderzoek en beleidsanalyse;
2. veldwerk: interviews, wijkwandelingen, wekelijkse spreekuren in de wijkwoning, buurtbarbecue, straatspelen, opschoondagen, ontbijtsessies.

Vanuit deze inventarisatie zijn er drie opgaven geformuleerd waarmee de gemeente en corporatie in de wijk aan de slag zijn gegaan:

DE ONTWIKKELSTRATEGIE

De strategie bestaat uit 2 pijlers (een fysieke en sociale) met daarin drie opgaven. Per pijler is een fasering aangebracht op het proces, te noemen: initiatiefase, verkenningfase, ontwerp & planfase en de realisatiefase.

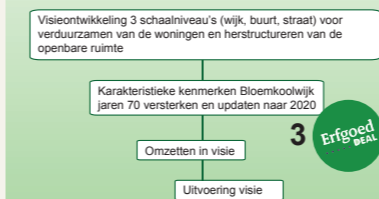
De initiatiefase zet vooral in op 'wat gaan we doen'. De verzamelde informatie uit stap 1 is hiervoor toegepast. De verkenningfase en plan en ontwerpfase geven weer 'hoe we het gaan doen'.

Voor iedere fase zijn tools ingezet: bureauonderzoek, een stakeholderanalyse, schetssessies, wijkwandelingen, experimenten, testprojecten (kruimelprojecten), bouwteam(s), kernteam, wijkpanels, klankbordgroepen, spreekuren (ook online via teammeetings), enquêtes, (nieuws-)brieven en workshops.

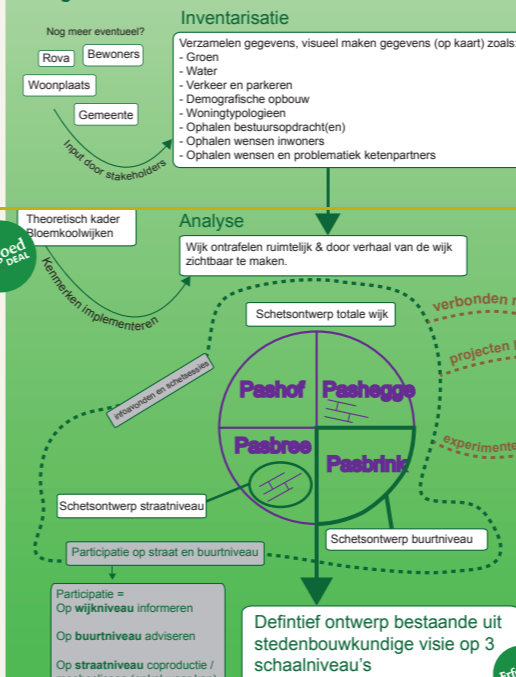
DE ONTWIKKELSTRATEGIE

Fysieke opgaven: 1. Herstructureren openbare ruimte 2. Verduurzamen woningen

Wat gaan we doen?

Hoe gaan we dit doen?

Voorbereiding realisatie

- Stap 1: Vertaling definitief stedenbouwkundig ontwerp naar een voorlopig technisch ontwerp
- Stap 2: terugkoppeling voorlopig technisch ontwerp naar de buurt
- Stap 3: voorlopig technisch ontwerp omzetten naar definitief technisch ontwerp
- Stap 4: Definitief technisch ontwerp wordt omgezet naar een bestek
- Stap 5: Bestek wordt aanbesteed door gemeente bij aannemer
- Stap 6: Plan wordt uitgevoerd

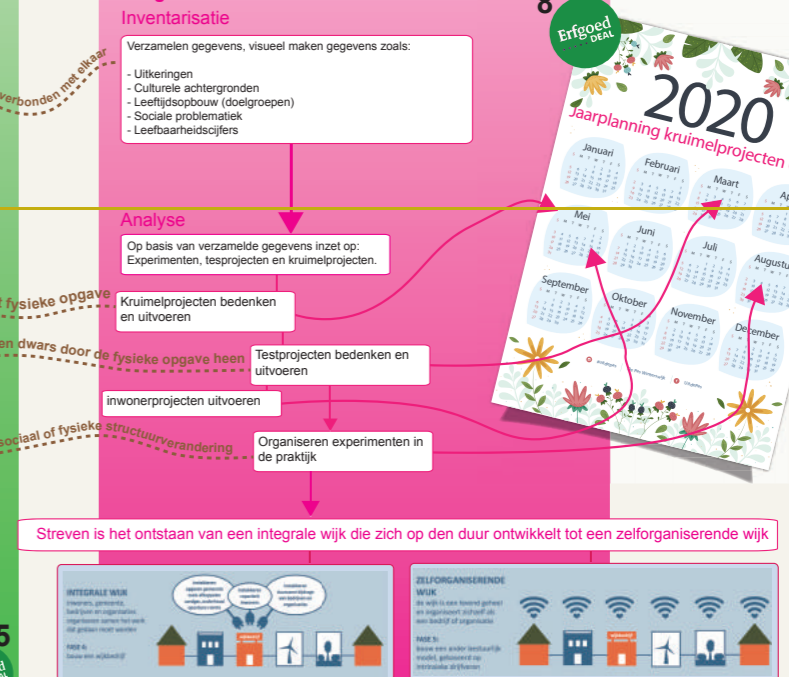
2021-2024

Sociale opgave: 1. Vergroten initiatiefkracht & zelforganiserend vermogen

Wat gaan we doen?

Hoe gaan we dit doen?

Voorbereiding realisatie

- Stap 1: Experimenten afronden
- Stap 2: Ervaringen experimenten terugkoppelen met de buurt
- Stap 3: Keuzes maken op basis van uitgevoerde experimenten
- Stap 4: Keuzes (eventueel) opnemen in definitief technisch ontwerp

Fase 1: Initiatiefase

Fase 2: Verkenningfase

Fase 3: Ontwerp en planfase

Fase 4: Realisatie

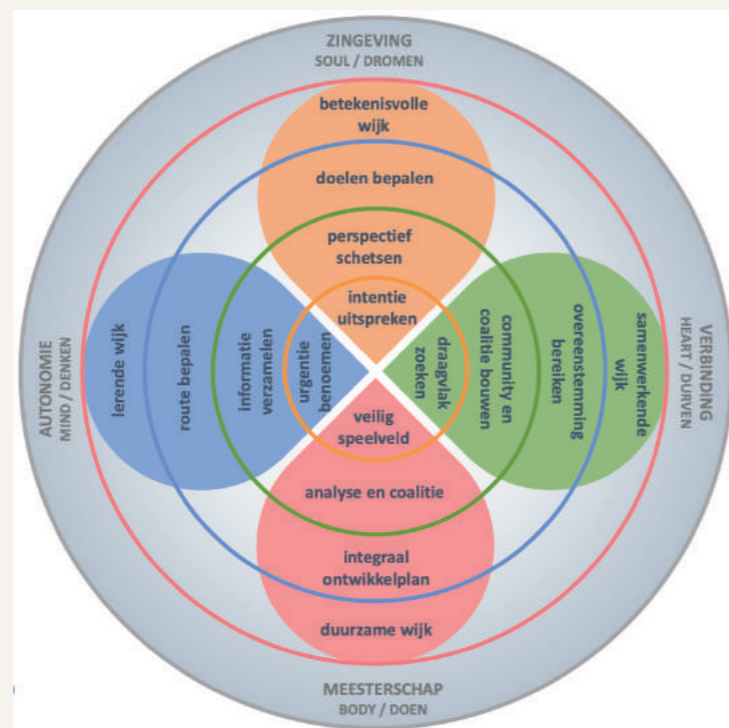

GEMEENTE, COPORATIE, BEDRIJVEN EN INWONERS ZIJN ACTIEF BETROKKEN EN HEBBEN DE HANDEN INEEN GESLAGEN.

Dat gaat niet alleen over de stenen, maar ook over het groen in de wijk. En misschien wel het allerbelangrijkst: het stimuleren van onderling contact en op een fijne manier samenleven in de buurt. Met deze leidende principes terug naar de menselijke maat. Dat is de erfgoedwaarde achter de 'bloemkoolwijk' die centraal staat bij de herontwikkeling van de wijk.

Als resultaat van de inventarisatie en analyse konden aan deze drie opgaven allerlei concrete projecten worden gekoppeld. Projecten geïnitieerd vanuit het collectief van de wijk (van onderop) en projecten geïnitieerd vanuit de gemeente en/of corporatie (van bovenaf). Voorbeelden zijn: het blotevoetenpad, de moestuin, de Pasbrink bank, de buitenspeeldag, de buurthapjesavond, de herinrichting van twee speelplekken, de wijktenoonstelling, de ansichtkaarten.

Deze projecten zijn in de wijkaanpak gelijktijdig en gezamenlijk aangepakt en uitgevoerd. Een bewuste keuze zodat er integraal kon worden samengewerkt. Dit bracht in korte tijd grote meerwaarde voor de bewoners, de Woonplaats en de gemeente Winterswijk. Want door deze inzet ontstond er ook gelijktijdig een (vertrouwens)relatie met de wijkbewoners.

*Procesroos voor de participatie met bewoners
Maakt ook onderdeel uit van de ontwikkelstrategie*

Joyce Ras:

"De wijkaanpak, geen blauwdruk van de overheid, maar een interactief proces waar bewoners centraal staan."

DE BELANGRIJKSE LESSEN UIT DE PAS

1. Deel eerst kennis over de achtergrond en geschiedenis van de wijk met de bewoners. Dit om de bewoners te voeden met informatie over haar identiteit en haar karakteristiek. Maar ook om bewoners op te leiden om goed mee te kunnen denken over de onderwerpen in de wijkaanpak. In verbinding staan met elkaar is het leidende ontwerpprincipes. Dit is de centrale erfgoedwaarde die we hebben behouden en versterkt. Voordat je daadwerkelijk start met een wijkaanpak (zie ook stap 1 bij methodiek) is het dus belangrijk om die verbinding te leggen als projectteam met je bewoners. Zo ontstaat er vertrouwen en motivatie.
2. Erfgoed verbindt de bewoner aan haar plek en weerspiegelt de identiteit van de wijk. Dit geeft betekenis aan het werken met bewoners in de wijk.
3. De juiste mensen (competenties en vaardigheden) op de juiste plek plaatsen binnen het projectteam die begrijpen wat de erfgoedwaarde van de wijk is.
4. Een duizendpoot als procesbegeleider die tevens als (vast overkoepelend) aanspreekpunt voor een college, raad en opdrachtgever fungeert is noodzakelijk.
5. Een heldere opdracht met een duidelijke rolverdeling en verwachtingen, die de bedoeling van het project en de erfgoedwaarden van de wijk centraal stelt is essentieel om tot een gedragen resultaat te komen.
6. Een realistische financiële onderbouwing en planning die gedurende de looptijd van het project cyclisch wordt bijgesteld is nodig. Dit omdat de wijkaanpak vanuit haar erfgoedwaarde ruimte voor eigen initiatief van bewoners uit de wijk wordt biedt. Verbinding met elkaar en gezamenlijk initiatief staan hierin centraal.
7. Een tijdsplan vaststellen. Dit biedt houvast voor alle betrokken stakeholders en behoudt de positieve energie die met het wijkgedachtegoed wordt gecreeërd.
8. Geef ruimte voor experiment en participatie maar biedt wel een kader die het samenspel van stakeholders omlijst. Een helder kader waarin ieders rol helder is beschreven, maakt het project werkbaar. Zo worden verwachtingen goed gemanaged, met name op de momenten dat het even tegenzit.
9. Continue alle projecten op de 3 thema's waarin de erfgoedwaarde van de wijk centraal staat met elkaar blijven stroomlijnen. Dit (deels) op het inhoud, maar ook op het aspect tijd, communicatie en financiën.
10. Een randvoorwaarde is dat onderling vertrouwen (bestuur/ambtelijk) aanwezig moet zijn voordat je start met een wijkaanpak. Dit vertrouwen kan namelijk onder druk komen te staan als het spannend wordt in het proces. Elkaar blijven steunen en echt dekking geven als er fouten worden gemaakt of als er "gedoe" is, is dan ook een onderwerp om vooraf goed samen te verkennen.